

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.247/2016/3.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. június 6. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

Az emberölés bűntettének előkészülete miatt ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. március 4. napján kihirdetett 24.B.39/2016/11. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

A vádlott cselekményét emberölés bűntette kísérletének (Btk. 160.§ (1) (2) bekezdés i) pont) minősíti.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést 6 (hat) év 6 (hat) hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 7 (hét) évre súlyosítja.

A szabadságvesztést fegyházban rendeli végrehajtani.

A határozat bevezető részéből 2016. február 26. napjára való utalást mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban 5000 (ötezer) forint a vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

I n d o k o l á s :

Az ügyben elsőfokú bírósággént eljáró Debreceni Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével vádlottat emberölés előkészületének bűntettében (Btk. 160. § (1), (3) bekezdés) mondta ki bűnösnek, ezért 3 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Határozatában rendelkezett még a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontjáról, a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámítása felől, valamint a bűnösnek talált terheltet kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet ellen egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére téves jogi minősítés miatt, a módosított vádtól eltérő minősítést sérelmezve, valamint a büntetés súlyosítása érdekében, amit írásban részletesen indokolt (elsőfokú iratok 15., másodfokú iratok 1. sorszám). Álláspontja szerint a törvényszék az anyagi jogszabály téves alkalmazásával minősítette a cselekményt emberölés előkészülete bűntettének, melynek oka az elsőfokon megállapított tényállás

részbeni iratellenességéből, részben felderítetlen voltából ered. Mindezekre a helyszínrre kiérkező rendőr tanúk vallomásaival, valamint a rendőrségi ügyeleti feljegyzés adataival kívánt rámutatni, illetőleg a cselekménynek a kiskorú sértett értelmi fejlődésére gyakorolt hatásával kapcsolatos pszichológusi megállapításokkal is szükségesnek vélte kiegészíteni az ítéleti tényállást. A megyei főügyészség álláspontja szerint a vádlott által megvalósított cselekvőség már a véghezvitel megkezdésének fogalma alá vonható, túlmutat az élet kioltása céljából a végrehajtáshoz szükséges feltételek biztosításán, ezen felül a terheltnél csakis az eshetőleges szándékkal történő elkövetés állapítható meg, ezért cselekménye nem minősíthető emberölés előkészületeként, mivel utóbbi bűncselekmény csakis egyenes szándékkal követhető el. Az alanyi és tárgyi oldali tényezők elemzésével így arra tett indítványt, hogy az ítélet tábla a Debreceni Törvényszék ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatva, a tényállás kiegészítése és helyesbítése mellett a helyes jogi következtetések levonásával a vádlott büntetőjogi felelősségét a Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott, és a (2) bekezdés i) pontja szerint minősülő tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntettének kísérletében mondja ki, illetőleg azzal összefüggésben a szabadságvesztés mértékét magasabb tartamban állapítsa meg, melyhez igazítsa a közügyektől eltiltás tartamát is.

A vádlott és védője mindketten elsődlegesen felmentés, másodsorban enyhítés érdekében éltek jogorvoslattal.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.133/2016/2-II. számú átiratában az ügyészi fellebbezést iránya szerint, indokai alapján fenntartotta, míg a védelmi perorvoslatokat alaptalannak jellemezte. Észrevételei szerint az elsőfokú bíróság perjogi hiba nélkül folytatta le a bizonyítási eljárást, ám az általa megállapított ítéleti tényállás több tekintetben helyesbítést, kiegészítést igényel, különösen a vádlott korábbi öngyilkossági szándékait, személyiség szerkezetét, valamint a bűncselekmény helyszínén megjelenő rendőr járőrök által megkezdett intézkedés részleteit, leginkább időpontját illetően.

Ezen túlmenően annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a törvényszék a vádlott bűnössége tekintetében téves következtetéseket vont, ezáltal törvénysértően minősítette a bűncselekményt, s a büntetés mértéke sem felel meg az irányadó anyagi jogi rendelkezéseknek. Továbbá az elsőfokú bíróság nem foglalt állást a konkrét vádlotti szándék körében sem. Véleménye szerint a terhelt magatartásával az emberölés büntette kísérletének szakába lépett. Amikor súlyosan ittas állapota és fekvő testhelyzete által is gátoltan volt a vonatkozlekedés biztonságos figyelemmel kísérésében, a sértettet ilyen körülmények között a sínek között tartva belenyugodott a közlekedő vasúti jármű okozta halálos eredmény lehetőségébe, amelynek elkerülésében alappal nem bizakodhatott. A vádlott a sértett sorsa iránt teljes közönnyel viseltetett, sérelemtől vezérelt indulata kiélésében gyermekét eszközül használta. A kifejtett indokok alapján a fellebbviteli főügyészség arra tett indítványt, hogy az ítélet tábla a történeti tényállás helyesbítésével és kiegészítésével - az emberölés előkészületének büntettével kapcsolatos indokolást egyidejűleg mellőzve - a Debreceni Törvényszék elsőfokú ítéletét akként változtassa meg, hogy a vádlott bűnösségét tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntettének kísérletében állapítsa meg. A szabadságvesztés büntetését enyhítő rendelkezés alkalmazásával, ám mégis számottevően súlyosítsa, annak végrehajtási fokozatát fegyházban állapítsa meg, és a közügyektől eltiltás mértékét igazítsa a szabadságvesztés tartamához, egyebekben pedig az elsőfokú határozatot hagyja helyben.

A jelzett perorvoslatok folytán az ítélet tábla a Be. 361. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott, melyen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség jelenlévő képviselője az elsőfokú határozattal kapcsolatos álláspontját az írásban kifejtettekkel azonosan részletezte. Emellett lényegesnek tartotta,

hogy a törvényszék indokolásával ellentétben a vádlott nem lehetett tisztában azzal, hogy a vádbeli időpontban milyen sűrű a vasúti forgalom az adott helyszínen, hiszen a menetrend szerinti személy- és teherforgalom mellett a helyi állomásfőnök is indíthatott a forgalmi szolgálattevő közreműködésével akár mozdonyt, akár szerelvényt a kérdéses pályatesten. Amennyiben a vádlott kijelentését halló kívülállók nem értesítették volna a rendőrséget, neki és a sértettnek minimális esélye lett volna a halálos eredmény elkerülésére. A vádlott cselekménye a kísérlet stádiumába lépett, hiszen célirányosan létrehozta azokat a feltételeket, amelyek következtében az eredménynek - ha csak a véletlen közbe nem szól - be kellett állnia. A terhelt ugyanis tisztában volt azzal, hogy a vonatszerelvény, mint a halált hozó külső tényező előbb vagy utóbb óhatatlanul a helyszínre érkezik, ahonnan a menekülés esélye rendkívül csekély. Mindemellett kitért arra is, hogy amennyiben a vádlott az emberölés előkészületének büntetettét követte volna el, úgy aktuális tudatát a gyermek életének egyenes szándékkal történő kioltása jellemezte volna, ám erre a megállapított tényállásból következtetni nem lehet. A bizonyított tényeknek is ellentmond, ezért dogmatikai tévedésen alapul a törvényszék ítéletének büncselekménnyel kapcsolatos minősítése. Jelen büntetőügyben ugyanis a vádlott a menekülés esélyét teljességgel nem zárta ki, ellenben azt minimalizálta. Mivel cselekménye a kísérlet stádiumába lépett, a továbbiakban csak azt kell vizsgálni, hogy e kísérleti magatartás alkalmas volt-e a szándékolt eredmény előidézésére, amire igenlő válasz adható. A halálos eredmény elmaradása ugyanis csakis a söröző vezetője és az általa riasztott rendőrkör vezetője célirányos intézkedésének tudható be, melyről viszont a vádlottnak nem lehetett előzetes tudomása. A kifejtettek alapján ezért változatlanul az elsőfokú ítélet megváltoztatását indítványozta az írásos átiratban részletezetteknek megfelelő tartalommal.

Ezzel szemben a vádlott védője a nyilvános ülésen már alapvetően az elsőfokú határozat helyes indokain alapuló helybenhagyását indítványozta. A tényállás helyesbítése körében megfogalmazott ügyészi észrevételre reagálva ő maga a cselekmény minősítését illetően nem tartotta relevánsnak a rendőr járőrök helyszínre érkezésének idejével kapcsolatban megmutatkozó eltérések tisztázását, jelezve, hogy még az ügyész által megjelölt 19 óra 33 perces időpont esetén is huzamos idő volt hátra a vonatszerelvény valós megérkezéséig. Az idézett objektív tényező viszont még abban az esetben is csökkenti az eredmény bekövetkezésének reális lehetőségét, ha a vádlott valóban nem tudta pontosan, hogy mikor érkezik vonat a helyszínre. A tudattartalom körében pedig abbéli véleményének adott hangot, hogy a rendelkezésre álló adatokból arra sem lehet egyértelmű következtetést vonni, hogy a vádlott eshetőleges szándékkal cselekedett volna. Hangsúlyozta, hogy a korábbi alkalmak esetén, amikor önsértést helyezett kilátásba, a vádlott mindig előre figyelmeztette környezetét, ami végül rendőri intézkedéseket indukált. Márpedig adott esetben is ez történt, a vádlott ezúttal is felhívta környezetét figyelmét arra, hogy hova szándékozik menni gyermekével. Következésképp alappal bízhatott abban, hogy ismét rövid időn belül megérkezik a rendőri segítség. Miután pedig időben és térben orientálva meg tudta közelíteni a helyszínt gyermekével, így nem zárható ki, hogy abban az esetben is önként el tudta volna hárítani a legsúlyosabb eseményt, ha a rendőrök vagy más személy mégsem érkeznek ki. A perbeszédében előadott indokok ismeretében ezért fellebbezését módosítva immáron elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta, illetőleg másodsorban annak vizsgálatát is szükségesnek vélte, hogy a vádlott cselekménye esetleg kiskorú veszélyeztetése büntettként értékelhető-e.

A nyilvános ülésen megjelent vádlott saját védelmében, az utolsó szó jogán a cselekmény előzményeit illetően vitatta, hogy korábban idősebb gyermekével is hasonló módon cselekedett volna. Ezen felül megbánását hangoztatva - annak hangsúlyozásával, hogy időközben felhagyott korábbi alkoholhoz kötődő életvitelével, és gyermekeivel is rendszeresen tartja a kapcsolatot - méltányos joghátrány alkalmazását kérte.

Az előterjesztett fellebbezések alapján az ítélőtábla a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében a Debreceni Törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelemben bírálta felül, függetlenül a fellebbezések okától és irányától. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy a törvényszék megtartotta-e az eljárási szabályokat és vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmény minősítését, valamint a büntetés kiszabását is. Ennek során nem észlelt a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában felsorolt olyan (ún. abszolút) eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezetne, de olyan relatív hiba sem volt tetten érhető, mely a bizonyítás törvényességét érintve az érdemi felülbírálatot kizárná. Így az elsőfokú pervitel körében kizárólag az érdemelt említést, hogy bár a törvényszék 2016. február 26. napjára is tűzött, ám ekkor - a szabályszerűen megidézett vádlott meg nem jelenése okán - végül mégsem tartott érdemi tárgyalást (6. számú jegyzőkönyv 27-28. oldalai), így az elsőfokú határozat bevezető részéből a Be. 258. § (1) bekezdés c) pontjából következőleg az említett időpont mellőzésének volt helye.

Az ítélőtábla a határozat Be. 351. §-a szerinti megalapozottsága körében úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének minden tekintetben eleget tett, széles körben vett fel bizonyítást. Ítéletének tényállása túlnyomórészt megalapozott, ám az a Be. 351. § (1) bekezdés b) pontja szerint szűkebb körben mégis hiányos és pontosításra is szorul. A másodfokú bíróság ezért a tényállást a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával - köztük a fellebbviteli főügyészség által indítványozott részletekkel - a következők szerint helyesbíti és egészíti ki.

- A személyi rész a 3. oldal második bekezdésében írtak mellett azzal is kiegészítendő, hogy a vádlott személyiségszerkezete miatt megbízhatatlan szülő, aki a sértettet nevelésben nem részesítette. Számára a gyermek jóléte nem elsődleges (igazságügyi elmeorvos- és pszichológus szakértői vélemények és azok tárgyaláson tett kiegészítései, nyomozási irat 351. oldal, 11. számú jegyzőkönyv 4. oldal).
- A cselekmény tágabb előzményeként a 3. oldal ötödik bekezdésében rögzített öngyilkossági szándékra utalás akként érdemel további részletezést, hogy a vádlott megelőzőleg is többször hangoztatta öngyilkossági szándékát, majd kk. nevű leányával a vasúti pálya irányába indult (tanú vallomása, 3. számú tárgyalási jegyzőkönyv 18. oldal).
- A vádlott 2012. március 27. napján öngyilkossági szándékát hangoztatva 14 hetes terhességének megszakítását kezdeményezte (ambuláns lap, nyomozási irat melléklet 41. oldal).
- A vádlottat 2014. március 9. napján az OMSZ gyógyszeres intoxicatio miatt szállította kórházba, ugyanis ittas állapotban negyven tableta 2 mg-os Rivotril gyógyszert vett be. A megkísérelt öngyilkosság oka leányának elköltözése volt (igazságügyi elmeorvosszakértői vélemény, nyomozási irat 333. oldal).
- Ellenben a 3. oldal utolsó bekezdés második mondatában írt rendőri intézkedésre 2012. december 19. napja helyett valójában 2015. december 19. napján került sor, ily módon a jelen eljárás tárgyát képező bűncselekmény szempontjából ezen időpontban tanúsított terhelti magatartásra utalás - mely előzményként került feltüntetésre az ítéletben - mellőzendő a tényállásból is (bíróági irat 6/I. sorszám).

- A 4. oldal második bekezdésében jellemzett elfogyasztott italmennyiség annyiban helyesbítendő, hogy a vádlott valójában 2 üveg sör mellett 2 dl konyakot vásárolt, s a sör mellett a tömény szeszből kétszer 0,5 dl-t fogyasztott el (tanú vallomása, nyomozási irat 225. oldal).
- A 4. oldal utolsó bekezdése akként pontosítandó, hogy a rendőrségi ügyelet utasítására rendőr törzsőrmester 19 óra 28 perckor először a szám alatti jelent meg, majd ottani informálódásuk eredményeként a helyszínre 19 óra 33 perckor érkeztek meg (hivatalos feljegyzés, nyomozási irat 33. oldal, jelentés 47. oldal).
- Az 5. oldal második bekezdésében írtak is helyesbítendők akként, hogy a kiérkező rendőrök a sértettre megdermedt állapotban találtak rá a vádlott mellett (tanú vallomása, 6. számú tárgyalási jegyzőkönyv, 25. oldal).
- A tényállást az 5. oldal negyedik bekezdésében rögzítetteken túlmenően azzal szükséges kiegészíteni, hogy 2015. június 28. napján a állomást érintő, a bűncselekmény helyszínén áthaladó vonatok száma csaknem elérte a százat, míg az adott órában hét szerelvény haladt át a helyszínen (Zrt. bírósági megkeresésre adott válasza, bírósági irat 5. sorszám 11. oldal).
- Mellőzendők viszont a tényállásból az 5. oldal hatodik bekezdésében feltüntetett terhelti tudattartalom körében tett megállapítások.

Az ítélet tábla a Be. 352. § (2) bekezdésében írtakra utalva a fenti kiegészítésekkel is alapvetően a törvényszék által megállapított tényállásra alapította a másodfokú határozatot, tehát nem került sor ellentétes tényállás megállapítására, hanem az elsőfokú ítélet kizárólag a kiegészítésekkel és helyesbítésekkel válhatott teljes mértékben megalapozottá, ezáltal már nélkülözve a Be. 351. §-ában írt hiányosságokat. Ugyanakkor a tényállásból mellőzni kellett a vádlott tudattartalmára vonatkozó, valójában a jogi indokolás körébe tartozó, fentebb megjelölt, és a későbbiekben részletezettek szerint pontosításra is szoruló megállapításokat, amelyekre vonatkozóan az ítélet tábla a büntetőügyben megállapított tényekből részben eltérő következtetéseket vont.

Az elkövető tudattartalma - a cselekmény megvalósulása során átélt pszichikus, akarat, érzelmi viszonyulás - nem ténybeli, hanem jogi következtetés tárgya, megváltoztatása esetén a tényállás mérlegelése, felülmérlegelése - ekként annak eljárásjogi tilalmazottsága - szóba sem jöhet. Nincs tehát eljárásjogi akadálya annak, hogy a másodfokú bíróság, viszonylag széleskörű revíziós lehetőségeiből adódóan, az alapvetően azonos történeti tényállás alapján a vádlott tudattartalmát érintően az elsőfokú bíróság álláspontjától akár ellentétes következtetésre is jusson (BH1992. 745., BH1998. 743., BH1998. 526., Legf.Bír. Bfv.IV.2183/1997.sz., Legf.Bír. Bf.III.850/2001/4.sz., BH1999. 495. II.).

Az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából szükséges valamennyi bizonyítékot beszerezte, valójában azokat teljes körben mérlegelte, egyenként és összességében is megfelelően értékelte, az elbíráláshoz vizsgálandó releváns adatok tükrében. A történeti tényállás megállapításához a bizonyítékok okszerű értékelésével jutott el, melyről részletesen számot adott. Ezen felül a megállapított tényekről, indokolási kötelezettségét is teljesítette a szükséges mértékben. Kifejezetten részletekbe menően vizsgálta a vádlottnak az eljárás különböző szakaszaiban megtett vallomásait, majd logikai hibát nem vételezve vetette el védekezését. Azt, hogy a gyereke által játszott játékot

elősegítendő, pusztán kavicsgyűjtési szándékkal kerültek a nyílt vasúti pálya sínjei közé, kétségkívül cáfolták a cselekmény közvetlen előzményeit - a vádlott által hangoztatottakat, kifogásolható viselkedését - észlelő tanúk, de ugyancsak ennek ellenható körülményekről tettek említést a helyszínre kiérkező rendőrjárőr tagjai. A törvényszék a vallomások közötti ellentéteket észlelte, feloldásukra lehetőségük szerint törekedett. Ennek során nem tévedett, amikor az ítéleti tényállás alapjaként a vádat támogató bizonyítékokra támaszkodott, hiszen azok tényszerűen egybecsengtek mind a cselekmény konkrét részletei, mind közeli s távolabbi előzményei tekintetében, egyben cáfolatát is adva a terhelti védekezésnek (ítélet 10-12. oldal, 16-17. oldal). Nem tévedett akkor sem, amikor a bizonyítékok körébe emelte a által elmondottakat. E tanú részéről előzményként közöltek - mely szerint a vádlott korábban leánygyermekével is elindult a vasúti sínek irányába, hasonlóan öngyilkossági szándékát hangoztatva (9. oldal 2. bekezdés) - szervesen illeszkedtek azon bizonyítékok körébe, amelyek a terhelt ilyen korábbi magatartásáról, ebbéli fenyegetéseiről szóltak (továbbá a rendelkezésre álló számos rendőrségi jelentés). Következésképp az utolsó szó jogán ebben a körben megfogalmazott ténybeli alap nélküli vádlotti észrevételek sem foghattak helyt.

A tényállás megállapításának törvényi követelménye mindenekelőtt az elsőfokú bíróság feladata, melyet adott esetben a törvényszék alapvetően hibamentesen tett meg, a tényállás másodfokon tett kisebb kiegészítésére is a formál logikának megfelelő okszerű első bírói bizonyítékértékelő tevékenység alapján került sor. Miután a bizonyítékok felülmérlegelését a tényálláshoz kötöttség szabályai nem teszik lehetővé, másodfokon eltérő tények megállapítására nem nyílhat perjogi lehetőség. Ily módon a törvényszéki mérlegelő tevékenységet megkérdőjelező, a megalapozott tényállást a bizonyítékok értékelésén keresztül támadó, ekként eltérő tényállás megállapítását célzó elsődleges védelmi fellebbezések nem vezethettek eredményre (Be. 351-352.§).

Összességében - minthogy a beszerzett aggálytalan igazságügyi elmeorvos szakértői és pszichológus szakértői vélemények azt is egyértelművé tették, hogy vádlott esetében büntethetőségi akadály nem áll fenn - az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést bűnösségére. A cselekmény jogi minősítése terén azonban az ítélőtábla a törvényszékétől eltérő álláspontot foglalt el, mivel úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság dogmatikailag helytelenül állapította meg azt, hogy a cselekmény a Btk. 160.§ (1) bekezdés és (2) bekezdés i) pontjában meghatározott emberölés büntette Btk.10.§ (1) bekezdése szerinti kísérlete helyett az emberölés előkészülete büntettének (Btk.160.§ (3) bekezdés) minősül.

A Btk. 10. §-ának és 11. §-ának az egybevetéséből következik: az előkészület és a kísérlet lehetséges és egymásra következő megelőző stádiuma valamely szándékos befejezett bűncselekménynek. Az előkészület és kísérlet között a lényegbe vágó különbséget az jelenti, hogy míg valamely bűncselekmény kísérlete a különös részbeli törvényi tényállásban meghatározott elkövetési magatartás kifejtésének a megkezdésével valósul meg, addig az előkészületet kimerítő elkövetési magatartás kívül esik a törvény különös részében meghatározott törvényi tényálláson, mert az előkészület megállapítását lehetővé tevő elkövetési magatartások körét a Btk. Általános része határozza meg. A Btk. 11. § (1) bekezdése értelmében, ha e törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges, vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik. Valamely bűncselekmény előkészületét a bűncselekménynek a kísérletével, illetőleg befejezett alakzatával az elkövető szándéka, mégpedig az egyenes szándéka köti össze. Előkészülete csak szándékos bűncselekménynek lehet, a Különös Részben tételezett bűncselekmény elkövetése céljából kell az előkészület elkövetési magatartását kifejtteni, az előkészület megvalósulása a cselekménynek kísérleti szakba fejlődése esetén egyenes szándékkal való elkövetést involvál. Az előkészület alanya még részben sem valósítja meg annak a

bűncselekménynek az elkövetési magatartását, amelyre az előkészület irányul, egy előkészületi cselekménynek nincs kísérlete (5/1999.Büntető jogegységi határozat II. pont).

Az emberölés előkészületének kísérlete akkor valósul meg, ha a szándékos ölési magatartást az elkövető megkezdte, de nem fejezte be, illetőleg a sértett halála egyéb okból elmaradt. A Btk. 160. § (1) bekezdésében meghatározott tényállás ún. nyitott törvényi tényállás, amelynél a törvény csak az eredményt írja le, az eredményt létrehozó elkövetési magatartás körülírása nélkül. Eszerint pedig minden olyan magatartás, amely a törvényben meghatározott eredményt okozatosan kiváltja, tényállásszerű.

Az előkészület és a kísérlet határainak pontos megvonása terén különös figyelmet érdemel az egyenes szándékkal megvalósítható emberölésre irányuló előkészületi cselekménynek az az alapvető jellegzetessége, mely szerint az emberölés törvényi tényállási elemei közül egyet sem valósítanak meg. A nyitott törvényi tényállás kísérlete olyan cselekmény tanúsítása esetén állapítható meg, amikor az ölési szándékkal véghezvitt magatartás az emberi életet oly módon veszélyezteti, hogy az a halálos eredmény bekövetkezésének a reális lehetőségét adja, mely ekként a bűncselekmény védett jogi tárgyát már közvetlenül veszélyezteti. Az emberölés büntetettének a kísérlete olyan cselekmény megkezdésével állapítható meg, amely közvetlenül megteremti más személy élete kioltásának a reális lehetőségét. (EBH2007.1583.).

Az előkészület és a kísérlet elhatárolása szempontjából az a döntő, hogy az előkészületi cselekmény önmagában, további akaratlagos magatartás nélkül még nem teremti meg az eredmény - a halál - bekövetkezésének közvetlen lehetőségét; a kísérleti szakba lévő cselekmény viszont vagy magát a halálhoz vezető okfolyamatot indítja el, vagy létrehozza azokat a feltételeket, amelyek következtében az eredménynek - ha csak a véletlen közbe nem szól - be kell állnia. (BH1999.52.)

Tehát a joggyakorlatban, de emellett a jogirodalomban is egységes az az álláspont, miszerint az elkövetési magatartás véghezvitelének a megkezdése az a mozzanat, amelytől az addig csak (büntetendő, vagy nem büntetendő) előkészületi cselekmény kísérleti szakba lép. Ez a mozzanat nyitott törvényi tényállású bűncselekmény esetén, így az emberölésnél elméletileg és gyakorlatilag is problematikus; csak a konkrét elkövetési körülmények gondos elemzésével dönthető el, mikor veszi kezdetét az elkövetési magatartás véghezvitele és meddig tart az elkövetést lehetővé tevő vagy könnyítő feltételek biztosítása, azaz az előkészületi tevékenységnek hol a végpontja.

A kísérlet olyan cselekmény, amely a bűncselekmény jogi tárgyát már objektív veszélynek teszi ki. A véghezvitel megkezdése (de be nem fejezése) nem egyéb, mint annak az állapotnak az előidézése, amelyben a bűncselekmény jogi tárgya, (és nem feltétlenül az elkövetési tárgya, emberölésnél passzív alanya) az elkövető cselekménye folytán objektív veszélyben van. Feltétlenül ez állapítható meg akkor, amikor a cselekmény megindítja azt az okozatossági folyamatot, amennyiben ez a folyamat a maga egészében végbe is megy - a jogi tárgy megsértését, és szükségképpen az elkövetési tárgy (passzív alany) sérelmét, mint okozatot előidézi.

Azonban a jogi tárgy objektív veszélye bekövetkezhet úgy is, hogy a megsértéséhez vezető okozatossági folyamat még meg sem indul, (tehát, az elkövetési tárgy nem kerül veszélybe), mégpedig akként, hogy a cselekmény társadalomra veszélyes célja a jogi tárgyat a sértés lehetőségének kiszolgáltatja, mert csak a véletlen, egy a cselekvő hatalmi körén kívüli tényező akadályozza meg a sértést előidéző okozatossági folyamat megindulását. (Dr.- Dr.: A büntetőjog általános tanai, Közgazdasági- és Jogi Könyvkiadó Budapest 1966., 524-525.oldal).

Így távirányítású robbanószerkezetnek a célszemély gépjárművére való felerősítését - függetlenül attól, hogy a gépjárműben még nem tartózkodik benne az a személy, akinek az élete kioltását az elkövető tervbe vette - a Kúria akként minősítette, hogy az élet kioltására irányuló szándék folytán az ölési cselekmény már kísérleti szakba lép, mert konkrétan veszélyezteti az emberi életet, mint jogi tárgyat (Kúria Bhar.I.458/2012/7.sz.).

Emellett az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013.számú Büntető jogegységi határozat ad egyértelmű elhatárolást az elkövetéskori tudattartalomról, azaz annak megítélése tárgyában, hogy valójában mire terjedhetett ki az adott cselekmény elkövetőjének a szándéka, melyre az ügyben feltárt alanyi jellegű és tárgyi tényezők alapján lehet következtetést vonni.

A helyes mérlegeléssel megállapított tényállás szerint az indulati labilitásra hajlamos vádlott a cselekmény elkövetése idején önhibából eredő ittas állapotban volt, melynek következtében az alanyi oldal elemeit is a tárgyi tényezők tükrében kell mérlegelni (III. számú BED.) A tárgyi tényezők alapján pedig megalapozott következtetés kizárólag a terhelt eshetőleges ölési szándékára vonható.

A fentebb áttekintett felső bírósági gyakorlat, továbbá az egységes ítélkezés, bírói jogalkalmazás elősegítése érdekében hozott jogegységi határozat iránymutatásai tükrében jelen ügyben az állapítható meg, hogy sértett nyílt sínpályára vezetésével, majd ott tartásával a vádlott a maga részéről mindent megtett annak érdekében, hogy az általa több ízben fennhangon említett öngyilkossága mellett a sértettnél is bekövetkezzék a halálos eredmény. Ezzel indította el ugyanis azt az okfolyamatot, amely az értékelt szituációkban már az ő további magatartása nélkül is alkalmas volt arra, hogy a cselekmény befejezetté váljék. Az általa kifejtett elkövetési magatartás, bár kétségtelenül távoli, ám bizonyosan befejezett kísérletet eredményezett. Abból adódóan, hogy gyógyszer és ital hatása alatt állt, nem lehet jelentősége az időintervallumnak, hiszen önhibából eredő, súlyos fokú ittaságából eredően nem lehetett birtokában olyan észlelési és fizikai képességnek, amely elégségesnek bizonyult volna gyermeke kimenekítéséhez egy közeledő vasúti jármű által teremtett veszélyhelyzetből, mint ahogyan tudatát - a kiérkező rendőrförörök aggálytalan vallomását értékelve - még az intézkedés megkezdésekor is a teljes közömbösség jellemezte. Arra pedig a törvényszék maga is utalt határozatában, hogy az adott szakaszon folyó vasúti közlekedés rendjével a terhelt nem volt, nem lehetett tisztában (elsőfokú ítélet 21. oldal második bekezdés, második mondat), amellyel az ítélőtábla a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, a tényállás másodfokon tett kiegészítése mellett mindenben egyetértett. Azt, hogy a vádlott olyan időben vezette a gyermekét a sínekhez, hogy a legsúlyosabb eredmény a rendőrség közbelépésével még időben elhárítható volt, pusztán a véletlennek köszönhető, hiszen a néhány percen belüli vonatközlekedés az említett sínpáron - mely köztudomásúlag az ország egyik legforgalmasabb vasúti pályájának része - garantálható.

Utal rá az ítélőtábla, hogy a vádlott által teremtett körülmények között, a harmadik életévét be sem töltött kiskorú gyermeke nem lehetett abban a helyzetben, hogy a számára teljesen idegen környezetben, az esti órákban, édesanyját a sínek között magára hagyva, önállóan cselekedjék. Annál inkább sem, mert a rendőrtanúk vallomásaiból kitűnően, a pályán fekvő terhelt a közelében tartotta gyermekét. Minden alapot nélkülöz továbbá az a védelmi felvetés, mely szerint a vádlott nem volt tisztában tettének súlyával, azt csupán környezete ijesztésének szánta, hiszen egyrészt semmilyen konkrét körülmény nem merült fel, amelynek tudatában abban bízhatott volna, hogy őt s gyermekét a vonatszerelvény megérkezéséig feltalálják s megmentik, de abban sem, hogy egyáltalán - rendőri segítség igénybevételével - keresni fogják. Másfelől az is értékelendő körülmény, hogy

sértettségében nemcsak a sörözőből távozott, hanem onnan még több száz métert megtéve, ténszerűen a sínek közé is befeküdt.

Mindezeket összegezve az ítéltábla álláspontja az, hogy a vádlott leírt cselekvése már megnyitotta a halálos eredményhez is vezethető okozati folyamatot. A vádlott az elkövetési magatartása során olyan helyzetet teremtett, amikor a halálos eredmény bekövetkezésének már reális volt a lehetősége, illetve a bűncselekmény védett jogi tárgya, az emberi élet közvetve veszélyeztetett volt. Tudatában volt annak, hogy a belátható időn belül helyszínre érkező vonatszerelvénnyel a sínek között tartott gyermekét elgázolhatja, s ezáltal a sértett életét fogja veszíteni, ám a halálos eredmény bekövetkezésébe belenyugodott, nagyfokú közömbösséget mutatott. Ily módon a terhelt eshetőlegesen ölési szándékára kellő bizonyossággal következtetni lehet. A védelmi perbeszédben említett, enyhébb bűncselekmény, nevezetesen a kiskorú veszélyeztetésének büntetése szóba sem kerülhetett, tekintve, hogy a vádlott nem gyermeke testi fejlődését befolyásolta hátrányosan a nevelési, szülői felügyeleti, avagy gondozási kötelezettségei súlyos megsértésével, hanem veszélyeztető cselekményével kifejezetten gyermeke életére tört.

A Btk. 160. § (1) bekezdésében írt élet elleni büntettet, a (2) bekezdés i) pontja minősíti súlyosabban, mert a vádlott az ölési cselekményt a két éves, így módon nyilvánvalóan a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeke sérelmére követte el. E tekintetben a további minősített esetek vizsgálata körében az ítéltábla a fellebbviteli főügyészség által kifejtetteket osztotta arra vonatkozóan, miszerint adott esetben kk. sértett kizárólag életkora miatt volt tekinthető védekezésre képtelennek, míg egyéb tényező ténylegesen nem gátolta abban, hogy a helyszínről elmeneküljön. Olyan védekezésre képtelen helyzet nem állapítható meg nála, ami a vádlottól függetlenül állt volna elő, de ilyen a terhelt maga sem idézett elő az ölési szándéka kialakulását megelőzően. Ítéleti bizonyossággal azt nem lehetett megállapítani, hogy a vádlott a sértettet lefogva kifejezetten meg kívánta volna akadályozni távozását a helyszínről. Következésképp esetében a védekezésre képtelen személy sérelmére történő elkövetés nem állapítható meg, mint ahogyan a fentebb említetten kívül egyéb minősítő körülmény sem.

Az ítéltábla tehát vádlott cselekményét a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés i) pontja szerinti minősülő tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntette Btk. 10. § (1) bekezdése szerinti kísérletének minősítette. A kísérlet azonban igen távoli, mivel a sértett a vádlotti cselekmény következtében nem szenvedett sérülést.

A törvényszék a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi bűnösségi körülményeket döntően feltárta, azonban a minősítés megváltozásából eredően az enyhítő körülmények sora kiegészítendő a fentebbi megállapítással, hogy a cselekmény kísérleti - és igen távoli - szakban rekedt, a vádlott tudattartamára vont következtetések okán pedig az eshetőlegesen szándékkal történő megvalósítás enyhítő volta sem maradhat említés nélkül.

A minősítésváltoztatás, és az ennek következtében irányadó, jelentősen hátrányosabb - 10 évtől 20 évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztésből álló - büntetési tételkeret szükségszerűen az elsőfokon kiszabott szabadságvesztés számottevő súlyosítását kellett eredményezze, hiszen a büntetést kiszabó bíróságnak a feltárt bűnösségi körülményeket az elkövető társadalomra veszélyességét, a bűncselekmény jellegét kellett összevetnie a büntetési célokkal és a büntetés-kiszabási elvekkel. Az említettek tekintetével az ítéltábla úgy találta, hogy a vádlottal szemben a Btk. 36. §-a alapján határozott ideig tartó, ám a másodfokon bővült enyhítő körülményeket is szem előtt tartva, a Btk. 82. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pontjának alkalmazásával a büntetés egyfokú enyhítésével kiszabható, legkevesebb 5 évi alsó határhoz

közelítő szabadságvesztés is elegendő a büntetési célok eléréséhez. Ezért annak tartamát 6 év 6 hónapra emelte fel, melynek végrehajtási fokozata a minősített élet elleni cselekmény okán irányadó Btk. 37. § (3) bekezdés ad) pontja szerint fegyház.

Emellett a közügyektől eltiltás mellékbüntetésnek a cselekmény valós tárgyi súlyához igazodó, és a szabadságvesztés mértékével is arányos felemelése szintén indokoltta vált a rendelkező részben írtak erejéig. A fentebb írt okok miatt a vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezést találta alaposnak az ítélőtábla, míg ebből következőleg az enyhítésre irányuló másodlagos védelmi jogorvoslat sem vezethetett eredményre.

A járulékos rendelkezések közül az elsőfokú ítéletben mindenben a törvénynek megfelelő döntés született a feltételes szabadság lehetőségének legkorábbi időpontja megállapítását, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítását, végül a bűnügyi költség viselését illetően is.

A kifejtettekre figyelemmel a Debreceni Ítélőtábla a Debreceni Törvényszék ítéletét a szükséges körben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg helytálló rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.

Az ítélőtábla a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg, melynek megfizetésére a Be. 338. § (1) bekezdéséből eredően a vádlott köteles.

Debrecen, 2016. június 6.

Dr. Elek Balázs sk.	. Bakó József sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 24.B.39/2016/11. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. június 6.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.